

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL
Dimecres, 28 d'agost de 2024

Catequesi. Mar i desert

[El següent text també incorpora parts que no es van llegir però que es consideren pronunciades]

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Avui, posposo la catequesi habitual i voldria aturar-me amb vosaltres per a pensar en les persones que —també en aquest moment— estan travessant mars i deserts per arribar a una terra on puguin viure amb pau i amb seguretat.

Mar i desert: aquestes dues paraules tornen a aparèixer en molts testimonis que rebo, tant de migrants com de persones que es comprometen a rescatar-los. I quan dic *mar*, en el context de migració, també faig referència a l'oceà, al llac, al riu, a totes les masses d'aigua traïdores que molts germans i germanes de qualsevol part del món es veuen obligats a travessar per arribar a la seva destinació. I *desert* no és només el de sorra i dunes, o el rocós, sinó també tots aquells territoris inaccessibles i perillosos com boscos, selves, estepes, on els migrants caminen sols, abandonats a la seva sort. Migrants, mar i desert. Les rutes migratòries actuals sovint estan marcades per travesses de mars i deserts, que, per a moltes, massa persones —massa!— són mortals. Per això vull aturar-me en aquest drama, en aquest dolor. Algunes d'aquestes rutes les coneixem més bé perquè acostumen a estar sota els focus; altres, la majoria, són poc conegudes, però no per això menys transitades.

Del Mediterrani n'he parlat moltes vegades, perquè soc Bisbe de Roma i perquè és emblemàtic: el *mare nostrum*, lloc de comunicació entre pobles i civilitzacions, s'ha convertit en un cementiri. I la tragèdia és que molts, la majoria d'aquests morts, podrien haver-se salvat. S'ha de dir clarament: hi ha persones que treballen sistemàticament per tots els mitjans per a repel·lir els migrants. I això, quan es fa amb consciència i amb responsabilitat, és un pecat greu. No oblidem allò que diu la Bíblia: «No explotis ni oprimeixis l'immigrant» (Ex 22,20). L'orfe, la vídua i el foraster són els pobres per excel·lència als quals Déu sempre defensa i demana defensar.

També alguns deserts, per desgràcia, es converteixen en cementiris de migrants. Sovint, tampoc aquí es tracta de morts “naturals”. No. A vegades els porten al desert i els abandonen allí. Tots hem vist la fotografia de la dona i de la filla de Pato, mortes de fam i de set al desert. En l'era dels satèl·lits i dels drons, hi ha homes, dones i infants migrants que ningú ha de veure: els amaguen. Només Déu els veu i escolta el seu clam. I aquesta és una crueltat de la nostra civilització.

De fet, el mar i el desert són també llocs bíblics carregats de valor simbòlic. Són escenaris molt importants en la història de l'èxode, la gran migració del poble guiada per Déu a través de Moisès des d'Egipte fins a la Terra Promesa. Aquests llocs són testimonis del drama del poble que fuig de l'opressió i de l'esclavatge. Són llocs de sofriment, de por, de desesperació, però al mateix temps són llocs de pas envers l'alliberament —i quanta gent passa pels mars i els deserts per a alliberar-se, avui —són llocs de pas cap a la redempció, cap a la llibertat i el compliment de les promeses de Déu (cf. Missatge per a la Jornada Mundial de l'Emigrant i el Refugiat 2024).

Hi ha un salm que s'adreça al Senyor i diu: «Pel mig del mar et vas obrir camí, i l'oceà es convertí en lloc de pas de les teves petjades invisibles» (77,20). I un altre canta així: «Va conduir pel desert el seu poble. Perdura eternament el seu amor» (136,16). Aquestes paraules santes ens diuen que, per acompanyar el poble en el camí de la llibertat, Déu mateix travessa el mar i el desert; Déu no resta a distància, no, comparteix el drama dels emigrants, Déu és amb ells, amb els migrants, sofreix amb ells, amb els migrants, plora i espera amb ells, amb els migrants. Ens farà bé, avui, pensar: El Senyor és amb els nostres migrants al *mare nostrum*, el Senyor és amb ells, no amb els que els rebutgen.

Germans i germanes, en una cosa podem estar tots d'acord: en aquells mars i deserts mortífers, els migrants d'avui no hi haurien de ser —i hi són, desafortunadament. Però no és mitjançant lleis més restrictives, no és mitjançant la militarització de les fronteres, no és mitjançant rebutjos com ho aconseguirem. Al contrari, ho aconseguirem ampliant les rutes d'accés segures i les vies d'accés legals per als migrants, facilitant refugi als qui fugen de la guerra, de la violència, de la persecució i de moltes calamitats; ho aconseguirem fomentant per tots els mitjans una governança mundial de la migració fonamentada en la justícia, la fraternitat i la solidaritat. I unint esforços per a combatre el tràfic d'éssers humans, per a aturar els traficants criminals que s'aprofiten sense pietat de la misèria aliena.

Estimats germans i germanes, penseu en tantes tragèdies de migrants: quants d'ells moren al Mediterrani. Penseu en Lampedusa, en Crotone... Quantes coses lletges i tristes. I voldria concloure reconeixent i lloant els esforços de molt bons samaritans, que fan tot el possible per a rescatar i salvar els migrants ferits i abandonats a les rutes de l'esperança desesperada, als cinc continents. Aquests homes i dones valents són signe d'una humanitat que no es deixa contagiar per la malvada cultura de la indiferència i l'exclusió: allò que mata els migrants és la nostra indiferència i aquella actitud d'excloure. I els qui poden estar com ells «a primera línia» —penso en tantes persones bones que són allí a primera línia, com Mediterranea Saving Humans i moltes altres associacions— no estan exclosos d'aquesta lluita per la civilització: nosaltres no podem estar a primera línia però no n'estem exclosos; hi ha moltes formes de contribuir, sobretot la pregària. I us pregunto a vosaltres: Vosaltres reseu pels migrants, pels qui venen a les nostres terres per salvar la vida? I “vosaltres” voleu fer-los fora.

Estimats germans i germanes, unim els nostres cors i les nostres forces per tal que els mars i els deserts no siguin cementiris, sinó espais on Déu pugui obrir camins de llibertat i fraternitat.